

Παρουσίαση του Έργου «HOOD»

Το Έργο HOOD ξεκίνησε το 2020. Συμμετέχουν 6 φορείς από 5 διαφορετικές χώρες και 3 «συνεργαζόμενοι» φορείς. Κύριος στόχος του έργου είναι η προώθηση της σπουδαιότητας της πρώιμης παρέμβασης και η ανάπτυξη μίας νέας μεθοδολογίας βασισμένης στις Διαλογικές Πρακτικές και στην Ενεργοποίηση της Προσέγγισης του Συν-Σχεδιασμού με τους άστεγους. Οι ιδέες, οι σκέψεις και τα εργαλεία από αυτές τις προσεγγίσεις θα υιοθετηθούν από επαγγελματίες στην καθημερινή τους πρακτική, διερευνώντας την επανάκτηση δύναμης των αστέγων στη ζωή και στο μέλλον τους.

Η σημασία της Πρώιμης Παρέμβασης

Η σημασία της πρώιμης παρέμβασης για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης έχει όλο και μεγαλύτερη απήχηση. Σύμφωνα με το *Homeless Hub (Κέντρο Αστέγων)*, «η πρώιμη παρέμβαση είναι ένα μέσο πρόληψης της κλιμάκωσης». Στόχος της είναι να εμποδίσει κάποιον να συνηθίσει στην έλλειψη στέγης πριν γίνει σχεδόν αδύνατο σε αυτόν να εγκαταλείψει αυτή την κατάσταση.

Πράγματι, ο χρόνος που χάνεται όταν κάποιος είναι στο δρόμο και σε υπνωτήριο/καταφύγιο συμβάλλει στην επιδείνωση της ψυχικής και σωματικής του υγείας, στην απώλεια του δικτύου του, στη μείωση της αυτοεκτίμησης αλλά και στην απώλεια τυχόν δεξιοτήτων του. Η ανάπτυξη συστημάτων ικανών να εντοπίζουν τους ανθρώπους που μόλις βγαίνουν στο δρόμο και να τους προσφέρουν έγκαιρες και πολύτιμες λύσεις θα πρέπει να είναι ο κύριος στόχος για την αντιμετώπιση της αστεγίας.

Μία αποτελεσματική προσέγγιση πρώιμης παρέμβασης χρειάζεται αρκετά στοιχεία εκτός από τον χρόνο της δράσης. Απαιτεί λύσεις που προωθούν την ταχεία επαναστέγηση καθώς και εξατομικευμένα εργαλεία (π.χ. εργαλείο εξατομικευμένου προϋπολογισμού που εφαρμόζεται στο Λονδίνο). Χρειάζεται επίσης μία αποτελεσματική διαδικασία προσέγγισης από τους κοινωνικούς λειτουργούς, έτσι ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν τους άστεγους στην ανάκτηση δύναμης πάνω σε θέματα της ζωής τους και του μέλλοντός τους. Πολύτιμες εμπειρίες σε αυτό το κομμάτι έχουν υιοθετήσει οι προσεγγίσεις: «Case Management» (Διαχείριση Υποθέσεων) και «Strength-Based Approach» (Προσέγγιση βάσει Δύναμης).

Αυτού του είδους οι εμπειρίες και η εξάπλωση του μοντέλου Housing First (Προτεραιότητα στη στέγαση) κατέστησαν σαφές στους επαγγελματίες ότι οι ίδιες οι λειτουργίες των υπηρεσιών θα μπορούσαν παραδόξως να αποτελέσουν πηγή αποδυνάμωσης των αστέγων. Για παράδειγμα, η παραδοσιακή προσέγγιση με επίκεντρο τα προβλήματα των ανθρώπων είχε σαν αποτέλεσμα τη στοχοποίησή τους, περιορισμό των επιλογών τους ενώ παράλληλα δεν ήταν δυνατόν να αναγνωρίσει τις δεξιότητες τους και τις απόψεις τους. «Όταν συμπεριφερόμαστε σαν ειδικοί στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι άλλοι, είναι σαν να αρνούμαστε σε εκείνους που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα να έχουν ενεργό συμμετοχή, να πάρουν τον έλεγχο στα χέρια τους και να μάθουν.» (McCashen, 2008).

**«Όταν συμπεριφερόμαστε
σαν ειδικοί στην επίλυση
των προβλημάτων
που αντιμετωπίζουν οι άλλοι,
είναι σαν να αρνούμαστε
σε εκείνους που αντιμετωπίζουν
το πρόβλημα, να έχουν ενεργή
συμμετοχή, να πάρουν
τον έλεγχο στα χέρια τους
και να μάθουν»**

Ανάπτυξη των προσεγγίσεων του Συν-Σχεδιασμού και των Διαλογικών Πρακτικών

Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα βασικά σημεία, το έργο HOOD εστιάζει ακριβώς στην προσέγγιση που υιοθετούν οι κοινωνικοί λειτουργοί στην αντιμετώπιση των αστέγων. Το έργο HOOD φιλοδοξεί να αναπτύξει ανθρωποκεντρικές παρεμβάσεις, ικανές να ενισχύσουν την ικανότητα του ατόμου να αποκτήσει δύναμη στην ζωή και στην αυτοδιάθεσή του/της. Για το σκοπό αυτό, καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, θα προσαρμόσουμε δύο μεθοδολογίες που αναπτύσσονται σε άλλους κοινωνικούς τομείς για την πρώιμη παρέμβαση με τους αστέγους:

i) Enabling Coplanning - Ανάπτυξη Συν-σχεδιασμού, που αναπτύχθηκε για πρώτη φορά στην Ιταλία για την αντιμετώπιση ατόμων με αναπηρία και ii) Dialogical Practices - Διαλογικές Πρακτικές που αναπτύχθηκε στη Φινλανδία στον τομέα της ψυχικής υγείας.

Η Ανάπτυξη Συν-σχεδιασμού (Enabling Coplanning) είναι μία μεθοδολογία που γεννήθηκε από την ανάγκη των επαγγελματιών να βρουν εργαλεία για την προώθηση του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία να αναπτύξουν πλήρη ατομικά και πολιτικά δικαιώματα χωρίς περιορισμούς. Βασίζεται στην αναδιανομή δύναμης: οι άνθρωποι που περνάνε από αυτή τη διαδικασία δεν σημαίνει ότι αποκτούν περισσότερες ικανότητες από αυτές που είχαν όταν τους πρωτοσυναντήσαμε αλλά σίγουρα έχουν περισσότερη δύναμη για να αντιμετωπίσουν τη ζωή τους.

«Τα Άτομα με Αναπηρία δεν αποκτούν απαραίτητα περισσότερες ικανότητες από ότι όταν τους πρωτοσυναντήσαμε, αλλά σίγουρα έχουν περισσότερη δύναμη για να αντιμετωπίσουν τη ζωή τους».

Οι Διαλογικές Πρακτικές (Dialogic Practices) που αναπτύχθηκαν από τους: J. Seikkula, B. Alakare, και J. Aaltonen (Seikkula, Arnkil, 2006) είναι το βασικό εργαλείο της Ανάπτυξης Συν-σχεδιασμού (Enabling Coplanning). Αρχικά υιοθετήθηκαν σε κοινωνικά & ψυχολογικά περιβάλλοντα, προσφέροντας πληροφορίες και εργαλεία για κοινωνική παρέμβαση όπου και τα δύο εμπλεκόμενα μέρη βρίσκονται σε σχέση ισονομίας. Κανένα από αυτά δεν μπορεί να δώσει την πραγματική, απόλυτη και αληθινή αναφορά του γεγονότος ή της κατάστασης. Κινούμενοι από αυτές τις υποθέσεις, οι Διαλογικές Πρακτικές επιτρέπουν την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ επαγγελματιών και χρηστών ώστε να μην τους αποδυναμώνουν αλλά να τους ωθούν να οραματίζονται τη ζωή τους και να βγάλουν στην επιφάνεια τις επιθυμίες τους, τις ανάγκες τους και τα δυνατά τους σημεία.

Οι φορείς που εμπλέκονται στο Έργο HOOD

Το έργο HOOD στοχεύει στην προσαρμογή αυτών των μεθοδολογιών στις υπηρεσίες προς τους άστεγους, χρησιμοποιώντας την προσέγγιση της πρώιμης παρέμβασης. Στα 3 έτη που θα διαρκέσει το Έργο, η μεθοδολογία αυτή θα υιοθετηθεί και θα τελειοποιηθεί από επαγγελματίες 4 διαφορετικών χωρών. Οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την αποστολή τους, την εμπειρία τους, τη μορφή των παρεμβάσεων τους και τους στόχους τους.

Ο οργανισμός **Κλίμακα** είναι μια ελληνική ΜΚΟ με έδρα την Αθήνα που δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και στην προώθηση της ένταξης περιθωριοποιημένων ομάδων με ψυχικά προβλήματα. Εργάζεται με άτομα από κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, όπως με ανθρώπους που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, Ρομά και από το 2000 με άστεγους, εφαρμόζοντας ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών. Ο οργανισμός **Sant Joan de Déu Serveis Socials (SJD)** εργάζεται με άστεγους στη Βαρκελώνη από το 1979. Στοχεύει στη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων των αστέγων, σε συνδυασμό με τη διατήρηση του δικαιώματος της ελευθερίας αλλά και την παροχή κοινοτικών πόρων. Η SJD, για να το πετύχει αυτό, επέκτεινε τα προγράμματα στέγασης, σύμφωνα με το μοντέλο Housing First (Προτεραιότητα στη στέγαση) και το μοντέλο Housing led (Η Στέγαση στο επίκεντρο του προβληματισμού).

Η λέξη «Udenfor» στα δανέζικα, σημαίνει «έξω». Ο οργανισμός **UDENFOR** είναι ΜΚΟ που εδρεύει στην Κοπεγχάγη και επέλεξε αυτό το όνομα για να τονίσει ότι οι επαγγελματίες του εργάζονται κυριολεκτικά έξω: έξω στον δρόμο, έξω από το επίσημο δημόσιο σύστημα, με ανθρώπους που ανήκουν στο «περιθώριο», που τους έχει περιθωριοποιήσει η κοινωνία. Η δουλειά τους βασίζεται σε δύο πυλώνες: στον πυλώνα της εξωτερικής προσέγγισης και στον πυλώνα συγκέντρωσης γνώσεων, δράσεων διάχυσης και ανάπτυξης διαλόγου στον τομέα των αστέγων. Τέλος, ο οργανισμός **Ufficio Pio della Compagnia di San Paolo**, συντονιστής εταιρός του έργου HOOD, είναι ένας ανεξάρτητος φορέας του Ιδρύματος Compagnia di San Paolo, που ειδικεύεται στα ζητήματα της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων. Λειτουργεί κυρίως στην μητροπολιτική περιοχή του Τορίνο, υλοποιώντας με καινοτόμους τρόπους έργα καταπολέμησης οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Από τη δεκαετία του 2000, υποστηρίζει τους άστεγους μέσω της προσέγγισης της άμεσης επαναστέγασης και της προώθησης των δεξιοτήτων τους.

Οι επαγγελματίες που ασχολούνται με το HOOD θα εντάξουν στην καθημερινή τους πρακτική τη μεθοδολογία των Συν-σχεδιασμού και των Διαλογικών Πρακτικών, ανταλλάσσοντας προβληματισμούς, ιδέες και τυχόν αμφιβολίες με τη βοήθεια και μιας διαδικτυακής πλατφόρμας. Οι διαφορές μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανισμών αποτελούν τόσο μία πρόκληση όσο και ένα σημαντικό πλεονέκτημα για το εταιρικό σχήμα του HOOD: επιτρέπουν τη συλλογή ετερογενών δεδομένων σχετικά με τη σκοπιμότητα και την δυνητική μεταφοριστικότητα της μεθοδολογίας.

Η όλη διαδικασία της ανάπτυξης ενός προφίλ της ομάδας στόχου, της προσαρμογής της μεθοδολογίας και της βελτιστοποίησης αυτής, θα ενισχυθεί υπό την επίβλεψη των επιστημονικών εταιρών του HOOD. Ο εταιρός **CESIS, Κέντρο Μελετών Κοινωνικής Παρέμβασης**, είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός ερευνητών με έδρα τη Λισαβόνα. Ασχολείται με την προώθηση τεκμηριωμένων πολιτικών ερευνών τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μεταξύ άλλων τομέων, ο οργανισμός CESIS διαθέτει υψηλή εμπειρογνομosύνη σε θέματα φτώχειας και κοινωνικής ένταξης, κινητικότητας, μετανάστευσης και έλλειψης στέγης. Ο εταιρός **DiVi- Κέντρα Μελετών για τα Δικαιώματα και την Ανεξάρτητη Διαβίωση του Πανεπιστημίου του Τορίνο** είναι ένα ερευνητικό κέντρο στην Ιταλία που αναπτύσσει και υλοποιεί την Ανάπτυξη Συν-σχεδιασμού (Enabling Coplanning) με οργανισμούς που έχουν ως ομάδα στόχο τα άτομα με αναπηρίες.

Εκτός από τους παραπάνω, συνεργαζόμενος εταιρός με στόχο την ανταλλαγή γνώσεων στο Έργο HOOD, είναι η **FEANTSA**, Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Οργανισμών με βασικό ρόλο και υψηλή εμπειρογνομosύνη στο θέμα των αστέγων. Η FEANTSA είναι ένα δίκτυο ομπρέλα με πάνω από 110 μέλη από 28 διαφορετικές χώρες. Προωθεί το έργο των μελών της και υποστηρίζει την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. Επιπλέον, αναλαμβάνει την εκπόνηση και τη διάδοση ερευνών και πληροφοριών σχετικών με το θέμα, για να ευαισθητοποιήσει τους επαγγελματίες, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους πολίτες. Συνεργαζόμενος εταιρός είναι επίσης και ο οργανισμός **Fio.PSD, Federazione Italiana Organismi per Persone Senza Dimora**, εθνικής εμβέλειας. Με 125 μέλη από διαφορετικές περιοχές της Ιταλίας, έπαιξε κεντρικό ρόλο στην προώθηση του μοντέλου Housing First (Προτεραιότητα στη στέγαση) στην Ιταλία και στην ανάπτυξη της πρώτης εθνικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης. Τέλος, στο έργο HOOD συμμετέχει η ΜΚΟ από την Ισπανία, **HOGAR SÍ**, εθνικής εμβέλειας που ξεκίνησε το 1998 με στόχο την προώθηση του αγώνα για τον εξάλειψη της έλλειψης στέγης, μέσω συμβουλευτικής και παρεμβάσεων. Οι συνεργαζόμενοι εταιροί θα υποστηρίξουν το έργο HOOD μέσω ανατροφοδοτήσεων και συζητήσεων σχετικά με τα αποτελέσματα και τα ευρήματα και θα προωθήσουν τη διάδοσή τους σε άλλους οργανισμούς που ασχολούνται με το ζήτημα των αστέγων.

Περισσότερες πληροφορίες για την εξέλιξη του Έργου HOOD είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο: www.hoodproject.org, όπου παρέχεται και η δυνατότητα εγγραφής στη λίστα αλληλογραφίας. Ο ιστότοπος περιλαμβάνει επίσης μία ενότητα που ονομάζεται "bites". Τα bites είναι ανεπίσημες και συνοπτικές απόψεις που πηγάζουν από την ανάπτυξη του HOOD και μπορούν να βοηθήσουν άλλους επαγγελματίες, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ερευνητές και πολίτες να κατανοήσουν το έργο μας. Τέλος, καθώς η διαλογική προσέγγιση είναι ο κύριος πυρήνας του Έργου, θα είμαστε ευτυχείς να μοιραστούμε τα επόμενα βήματά μας με όποιον ενδιαφέρεται: επικοινωνήστε μαζί μας!

McCashen W. (2008), *The Strength Approach*, Victoria, St. Luke Innovative Resources.
Seikkula J., Arnkil T. (2006), *Dialogical Meetings in Social Networks*, London, Routledge.

homeless's open dialogue

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project No. 2020-1-IT02-KA204-079a491

EU project by

Fondazione
Ufficio Pio

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI TORINO

SJD

Sant Joan de Déu
Serveis Socials · Barcelona

“The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein”.

www.hoodproject.org